

Guía Docente

Datos Identificativos					2024/25
Asignatura (*)	Intervención psicopedagóxica nos trastornos do desenvolvemento	Código	652511213		
Titulación	Mestrado Universitario en Psicopedagogía				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Mestrado Oficial	2º cuatrimestre	Primeiro	Optativa	4.5	
Idioma	Castelán				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Psicoloxía				
Coordinación	Dumitru , Adina Claudia	Correo electrónico	adina.dumitru@udc.es		
Profesorado	Dumitru , Adina Claudia	Correo electrónico	adina.dumitru@udc.es		
Web					
Descrición xeral	A materia pretende profundizar no coñecemento e a comprensión dos trastornos do desenvolvemento, co obxectivo de que o alumnado adquira as competencias psicopedagóxicas axeitadas para a avaliación e a intervención.				

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título
A1	Planificar programas, proxectos e servizos de intervención para a mellora dos membros da comunidade educativa, aplicables a diferentes contextos e grupo destinatario.
A2	Ser capaz de asesorar centros, profesionais, familias e institucións co fin de axudar a resolver problemas educativos e promover a innovación
A3	Capacidade para considerar as múltiples variables intrapersoais, interpersoais e contextuais que inciden no proceso de ensino-aprendizaxe e para avaliar e intervir na mellora dos recursos motivacionais.
A4	Capacidade para coordinar, facilitar e impulsar a utilización de medios e recursos didácticos e multimedia favorecedores de atención á diversidade
A5	Planificar a intervención educativa en diferentes contextos, identificando e interpretando as dificultades e trastornos que poidan xurdir no proceso de ensino-aprendizaxe.
A6	Dominar o marco legislativo que regula o funcionamento das diversas institucións e adoptar un marco teórico de referencia que ampare os criterios de selección dos diferentes instrumentos e estratexias de diagnóstico, intervención e avaliación.
A7	Potenciar a xustiza curricular mediante o uso de estratexias didácticas respectuosas coa diversidade social, cultural e ambiental, analizando criticamente a experiencia histórica de exclusión educativa, e elaborando as adaptacións do currículo que garantan unha perspectiva inclusiva da educación
A8	Deseñar, implementar e avaliar prácticas educativas, programas e servizos que dean resposta ás necesidades das persoas, organizacións e colectivos específicos, promovendo a presenza, participación e éxito de todo o alumnado en contornos educativos e sociolaborais.
A9	Desenvolver estratexias, técnicas e recursos para a prevención, detección e avaliación de necesidades específicas de atención educativa
A10	Fomentar a investigación-acción para mellorar as prácticas educativas e profesionais favorecendo o traballo cooperativo
A11	Redactar, presentar, defender informes e outros documentos básicos que contribúan a unha óptima comunicación en contextos multidisciplinares
A12	Comprender a necesidade de incorporar o enfoque de xénero e deseñar propostas de orientación profesional que integren esta dimensión
A13	Ser capaz de deseñar, desenvolver e avaliar procesos de investigación educativa, utilizando os métodos máis apropiados á natureza do problema, á finalidade da investigación e os criterios científicos máis adecuados, con especial énfase nos procesos de investigación na aula
A14	Coñecer as necesidades formativas básicas nos diferentes contextos escolares e sociolaborais, poñendo especial atención naquelas competencias que favorezan o traballo en contornos multiculturais

A15	Coñecer e valorar as competencias que buscan o desenvolvemento do potencial individual, os procedementos que se utilizan para a súa concreción práctica, o contido e nivel de cualificación, así como a necesidade da educación ao longo da vida
A16	Coñecer os principios básicos do comportamento, as súas alteracións, e colaborar no deseño de programas de promoción da saúde
B1	Capacidade de creatividade e innovación
B2	Aprender a aprender
B3	Capacidade de resolución de problemas
B4	Capacidade de aplicar coñecementos na práctica psicopedagóxica
B5	Capacidade para expoñer as ideas elaboradas, de forma oral e escrita
B6	Traballar de forma autónoma e con iniciativa
B10	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B12	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
Coñecer as características diferenciais dos Trastornos do desenvolvemento, factores e causas dos mesmos B2 T4	AP1	BM1	
Recoñecer os niveis de explicación acerca dos trastornos e as áreas implicadas desde un punto de vista actual e actualizado B4T6	AP2	BM2	
Ser capaz de desenvolver estratexias e apoios adecuados para cada persoa acordes ás súas necesidades así como plantexar a súa mellora e estimulación continua T3 B2	AP3	BM3	
Desenvolver programas persoais adaptados aos entornos e circunstancias de vida de cada unha das persoas así como promover situacións de vida ricas e estimulantes para o seu desenvolvemento e aprendizaxe B4 T4	AP4	BM4	
Investigar na acción e utilizar documentos rigurosos e científicos con respecto á avaliación e intervención en trastornos do desenvolvemento	AP5	BM5	
Actuar de forma autónoma e responsable coas persoas obxecto de axuda establecendo vínculos que reforcen a súa capacidade así como determinen a súa mellora aprendizaxe e desenvolvemento B2 T3	AP6	BM6	
Procurar a formación continuada e actual así como desenvolver estratexias continuadas de mellora profesional que redunden nas boas prácticas e na calidade de atención e servizo B4T4	AP7	BM10	
	AP8	BM12	
	AP9		
	AP10		
	AP11		
	AP12		
	AP13		
	AP14		
	AP15		
	AP16		

Contidos	
Temas	Subtemas

<p>1. Factores e características do desenvolvemento humano: implicacións actuais e contemporáneas: principais riscos diferenciais do desenvolvemento humano.</p> <p>2. Concepto e niveis de explicación dos Trastornos do Desenvolvemento, características, factores desencadenantes, tipoloxía e investigacións contemporáneas así como clasificación internacional.</p> <p>3. A investigación actual e principais hipóteses de traballo acerca da casuística e afectación nas persoas con Trastornos do Desenvolvemento.</p> <p>4. O nivel de explicación psicolóxica dos Trastornos do Desenvolvemento. Tipos de características dos trastornos, niveis de incidencia.</p> <p>5. A intervención psicopedagóxica nos Trastornos do Desenvolvemento: Paradigma e Principios contemporáneos.</p>	<p>1.1. Definicións de partida</p> <p>1.2. Factores e características do desenvolvemento humano</p> <p>1.3. Áreas de intervención psicopedagóxica</p> <p>1.4. Contextos de intervención psicopedagóxica</p> <p>2.1. Características</p> <p>2.2. Factores desencadenantes</p> <p>2.3. Tipoloxía</p> <p>2.4. Clasificacións internacionais dos Trastornos do Desenvolvemento (CIE-11 e DSM-5)</p> <p>3.1. Investigación actual sobre a casuística</p> <p>3.2. Hipóteses de traballo sobre a afectación das persoas con Trastornos do Desenvolvemento</p> <p>4.1. Trastorno do desenvolvemento intelectual</p> <p>4.2. Trastorno do desenvolvemento da linguaxe</p> <p>4.3. Trastorno do espectro autista</p> <p>4.4. Trastorno da aprendizaxe (lectura, escritura e cálculo)</p> <p>4.5. Trastorno do desenvolvemento da coordinación motora</p> <p>4.6. Trastorno por hiperactividade con déficit de atención</p> <p>5.1 Clasificación dos modelos xerais de intervención psicopedagóxica</p> <p>5.2. Modelos básicos de intervención (modelo clínico, modelo de consulta, modelo de programas)</p> <p>5.3. Metodoloxía dos modelos teóricos (conductual, cognitivo, constructivista, sistémico, psicoanalista e humanista)</p> <p>5.4. O principio de normalización</p> <p>5.5. A calidade de vida e a vida autodeterminada</p>
--	---

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Presentación oral	A2 A3 A1 A13 B1 B2 B3 B6	2	2	4
Estudo de casos	A4 A5 A6 A7 A8 A14 B4 B10	3	3	6
Aprendizaxe colaborativa	A12 A15	6	6	12
Análise de fontes documentais	A3 A4 A10 A13 B12	2	4	6
Actividades iniciais	B4 B5	2.5	0	2.5
Discusión dirixida	A5 A9 A14 A16 B5	5	5	10
Traballos tutelados	A2 A3 A1 A8 A9 A11 B1 B3 B4 B5	7	49	56
Resumo	A3 A1 A9 B1	2	4	6
Atención personalizada		10	0	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Presentación oral	Exporanse de forma oral en pequeno grupo algúns dos contidos traballados durante o curso.
Estudo de casos	Analizaranse casos ficticios o máis achegados á realidade pretendendo a súa avaliación e intervención.
Aprendizaxe colaborativa	Será fundamental aprender a colaborar así como as prácticas de debate e análise conxunta co obxecto de acadar a aprendizaxe colaborativa

Análise de fontes documentais	O profesor propondrá a análise de diversas fontes documentais (lecturas, vídeos, programas, etc.) relacionadas cos trastornos do desenvolvemento
Actividades iniciais	Realizarase unha dinámica de grupo para coñecer mellor as competencias, coñecementos e intereses do alumnado
Discusión dirixida	Técnica de dinámica de grupos na que os membros dun grupo discuten de forma libre, informal e espontánea sobre un tema, aínda que poden estar coordinados por un moderador. Debateranse temas de interese para a materia.
Traballos tutelados	Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudantes, baixo a tutela do profesor e en escenarios variados (académicos e profesionais). Está referida prioritariamente á aprendizaxe do ?como facer as cousas?. Constitúe unha opción baseada na asunción polos estudantes da responsabilidade pola súa propia aprendizaxe. Este sistema de ensino baséase en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe polo profesor-titor.
Resumo	Consiste nunha síntese dos principais contidos traballados. É un recurso óptimo para facilitar a comprensión do texto e a concentración persoal sobre o material obxecto de estudo. É tamén unha axuda importante para o repaso e a preparación de exames.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados Presentación oral	O alumnado poderá plantexar as súas dúbidas e dificultades tanto na clase como nas titorías

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Discusión dirixida	A5 A9 A14 A16 B5	Valorarase a participación activa nas presentacións e nas actividades interactivas de clase.	10
Traballos tutelados	A2 A3 A1 A8 A9 A11 B1 B3 B4 B5	O alumnado fará una avaliación e un plan de intervención psicopedagóxica en grupo pequeno, que será presentado en clase.	50
Presentación oral	A2 A3 A1 A13 B1 B2 B3 B6	Realizarase a presentación da estratexia de intervención psicopedagóxica que abarcará 3-4 tipos de trastornos distintos. A presentación realizarase en grupo pequeno e cada persoa terá que demostrar coñecementos do plan completo de intervención.	30
Aprendizaxe colaborativa	A12 A15	Analizarase e avaliarase a capacidade e interese na aprendizaxe conxunta e do traballo en grupo.	10

Observacións avaliación

OPCIÓN

A

Alumnado

con dedicación completa: asistencia/participación nas actividades de clase

igual ou superior ao 80%:

a)

Elaboración e presentación dos traballos tutelados (50%).

b) Presentación oral

(30 %).

c) Puntuarase a

participación nas presentacións grupais de clase e nas discusións dirixidas (20

%).

OPCIÓN

B. Primeira convocatoria Alumnado

con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de

exención de asistencia, segundo establece a "Norma que regula ou réxime de dedicación ao estudo e a permanencia e

a progresión dúas estudantes de grao e mestrado universitario na Universidade da Coruña" (aprobada en Consello de Goberno do 28 de xuño do

2016): a)

Proba escrita que cubrirá os contidos teóricos da materia (60 %)

b) Portafolio do alumno. O portafolio será entregado ao

profesor na data indicada por este (40%). OBSERVACIÓNS

ADICIONAIS: 1.

Para superar a materia é necesario obter unha puntuación do 50% do peso de cada

unha das partes obxecto de avaliación. 2.

A convocatoria de xullo estará sometida aos mesmos criterios que a convocatoria

de maio. 3.

Segundo establecen as "Normas de avaliación, revisión e reclamación das cualificacións dúas estudos de grao e mestrado

universitario" (aprobada o 19/12/2013 e modificada o 30/04/2014) no Art.

21.2: Considerarase como "Non presentado" (NP) a aquel estudante que, estando matriculado na

materia, non concorra ás distintas actividades de avaliación que se establecen

para o curso académico. Así, será cualificado como "Non presentado" cando: a)

Non complete o proceso de avaliación continua, nas condicións que figure na

guía docente, ou b) Non se presente á

proba do período oficial de avaliación.

Fontes de información

<p>Bibliografía básica</p>	<p>Asociación Americana de Psiquiatría (APA, 2014). Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales (DSM-5) 5ª Ed. Editorial Médica Panamericana. Barker, C., Pistrang, N. y Elliot, R. (2002). Research methods in clinical and counseling psychology. Chichester, England: John Wiley & Sons. Baron, J. B. E., & Sternberg, R. J. (1987). Teaching thinking skills: Theory and practice. WH Freeman/Times Books/Henry Holt & Co. Bronfenbrenner, U. (1979). Contexts of child rearing: Problems and prospects. American psychologist, 34 (10), 844. Bisquerra, A. R. y Álvarez, G. M. (2010). Concepto de orientación e intervención psicopedagógica. En R. Bisquerra (Coord.) Modelos de orientación e intervención psicopedagógica (8ª edición), pp. 9-22. Wolters Kluwer España. S. A. Bisquerra, A. R. y Oliveros, M. V. L. (2010). XXV Contextos de intervención. En R. Bisquerra (Coord.) Modelos de orientación e intervención psicopedagógica (8ª edición), pp. 377-390. Wolters Kluwer España, S. A. Casalta, C. H. y Becerra, J. (1981). Modificación de conducta. Tácticas de observación e intervención. Universidad Central de Venezuela. Castejón, J. L., Lozano, B. M. y Veas, A. (2017). Teorías conductistas del aprendizaje. En J. L. Castejón y L. Navas (Eds.), Aprendizaje, desarrollo y disfunciones para el profesorado de Educación Secundaria (pp. 51-84). Editorial Club Universitario. Ciudad, M. E. (1997). Modificación de conducta en el aula e integración escolar. Impresos y revistas S. A. Cronin, M. y Patton, J. (1993). LifeSkills Instruction for All Students with Special Needs. A Practical Guide for Integrating Real-Life Content into the Curriculum. PRO-CD Inc. Ellis, A. (1980). Psychotherapy and atheistic values. Journal of individual psychology, 13 (1), 1-14. Freud, S. (1996). Obras completas. Amorrotu. García, J. N. (2005). Intervención psicopedagógica en los trastornos del desarrollo. Ed. Pirámide. Gardner, H. (2005). Inteligencias múltiples. Paidós. González, M. (2000). Campos de trabajo del Psicopedagogo. Análisis y reflexión. En F. Márquez y M. Guzmán, La psicopedagogía y sus ámbitos (43-62). Hergueta. Gracia, M., Tercero, M. R., y Labián, B. (2017). Atención a las unidades de convivencia. Síntesis. Henao, L. G. C., Ramírez, N., L. A. y Ramírez, P. C. (2006). Qué es la intervención psicopedagógica: definición, principios y componentes. AGO.USB, 6 (2), 147-315. https://bit.ly/3ucaMZD Hernández, F. A. (2009). Fundamentos de intervención psicopedagógica. Publicaciones de la Universidad de Cantabria. Méndez, I. y Cerezo, F. (2010). Test Bull-s: programa informático de evaluación de la agresividad entre escolares. En Arnaiz, P.; Hurtado, M. D. y Soto, F. J. (Coords.) 25 Años de Integración Escolar en España: Tecnología e Inclusión en el ámbito educativo, laboral y comunitario. Consejería de Educación, Formación y Empleo. Morral, G. P. (2019). Compendi de 14 perfils del pedagog/a y psicopedagog/a en el marc social. Seu del Col·legi de Pedagogia a Barcelona. Olivares, J. y Méndez, F. X. (2013). Técnicas de modificación de conducta (6ª ed.). Editorial Biblioteca Nueva, S. L. Organización Mundial de la Salud. (2022). CIE-11 para estadísticas de mortalidad y morbilidad. Organización Mundial de la Salud. Pelechano, V., & Báguena, M. J. (1979). La escala ESE-2 de hábitos perturbadores de socialización en ambientes escolares. Análisis y Modificación de Conducta, 5 (8). http://dx.doi.org/10.33776/amc.v5i8.1498 Piaget, J. (1980). Teoría del desarrollo cognitivo de Piaget. Creative Commons Attribution-Share Alike, 3, 1-13. Sacristán, R. J. y Párraga, P. J. (1982). Técnicas de modificación de conducta. Aplicaciones a la psicopatología infanto-juvenil y a la educación especial. Universidad Secretariado de Publicaciones. Vallés, A. A. (1988). Modificación de la conducta problemática del alumno, técnicas y programas. Marfil. Vygotsky, L. S. (1978). The development of higher forms of attention in childhood. Soviet Psychology, 18 (1), 67-115. Vygotsky, L. S. (1979). Desarrollo de los procesos psicológicos superiores. Barcelona: Grijalbo.</p>
<p>Bibliografía complementaria</p>	<p>
</p>

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

